

**“Türkiye’nin 2010 Yılı İlerleme Raporu” hakkında 09 Mart 2011 tarihli
Avrupa Parlamentosu İlke Kararı**

Avrupa Parlamentosu,

- Komisyon tarafından hazırlanan 2010 Yılı Türkiye İlerleme Raporunu (SEC(2010)1327) göz önünde tutarak,
 - Avrupa Parlamentosu’nun Türkiye’nin üyelik yönünde kaydettiği ilerlemeye ilişkin 27 Eylül 2006 tarihli İlke Kararını¹, AB-Türkiye ilişkileri konusunda 24 Ekim 2007 tarihli İlke Kararını², Türkiye’nin 2007 yılı İlerleme Raporuna ilişkin 21 Mayıs 2008 tarihli İlke Kararını³ ve Türkiye’nin 2008 yılı İlerleme Raporuna ilişkin 12 Mart 2009 tarihli İlke Kararını⁴ ve Türkiye’nin 2009 yılı İlerleme Raporuna ilişkin 10 Şubat 2010 tarihli İlke Kararını⁵ göz önünde tutarak,
 - Türkiye ile ticari ve ekonomik ilişkiler hakkındaki 21 Eylül 2010 tarihli İlke Kararını göz önünde tutarak,
 - 3 Ekim 2005 tarihli Türkiye İçin Müzakere Çerçeve Belgesini göz önünde tutarak,
 - Türkiye Cumhuriyeti’nin Katılımına İlişkin İlkelerin, Önceliklerin ve Koşulların Yer Aldığı Katılım Ortaklığı Belgesi⁶ (“Katılım Ortaklığı Belgesi”) hakkındaki 18 Şubat 2008 tarihli ve 2008/157/AT sayılı Konsey Kararını ve 2001, 2003 ve 2006 yılı Katılım Ortaklığı Belgelerine ilişkin Konsey Kararlarını göz önünde tutarak,
 - 14 Aralık 2010 tarihli Avrupa Birliği Zirvesi Sonuçlarını göz önünde tutarak,
 - Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü’nün 110. maddesinin 2. paragrafını göz önünde tutarak,
- A. Konsey’in Müzakere Çerçeve Belgesi’ni onaylamasını takiben 3 Ekim 2005 tarihinde Türkiye ile katılım müzakereleri açıldığından ve müzakerelerin açılması uzun ve açık uçlu bir sürecin başlangıç noktasını oluşturduğundan,
- B. Türkiye, reformların gerçekleştirilmesi, iyi komşuluk ilişkilerinin yürütülmesi ve AB’ye tedricen uyum sağlanması konusunda taahhütte bulunduğundan ve bu yöndeki çabaların Türkiye’nin çağdaşlaşması için bir fırsat olarak görülmesi gerektiğinden,

¹ ABRG C 306 E, 15.12.2006, sf. 284.

² ABRG C 263 E, 16.10.2008, sf. 452.

³ ABRG C 279 E, 19.11.2009, sf. 57.

⁴ ABRG C 87 E, 1.4.2010, sf. 139.

⁵ Kabul edilen metinler, P7_TA(2010)0025.

⁶ ABRG L 51, 26.2.2008, sf. 4.



- C. Aralık 2006 tarihinde yapılan Avrupa Birliği Zirvesi'nin Sonuçları uyarınca, ortak değerlere dayalı bir topluluk olan Avrupa Birliği'ne katılım, tüm Kopenhag kriterlerine tam uyum sağlanmasına ve AB'nin yeni üyeleri entegre etme kapasitesine bağlı olduğundan,
- D. Komisyon, 2010 yılında Türkiye'nin siyasi reform sürecine devam ettiği, fakat başlıca siyasi partiler arasındaki diyalog ve uzlaşma ruhu eksikliğinin kilit siyasi kurumlar arasındaki ilişkiler üzerinde olumsuz etki yarattığı ve siyasi reformlar konusundaki çalışmalarını yavaşlattığı sonucuna vardığından,
- E. Türkiye, son beş yıldır Türkiye-AT Ortaklık Anlaşması ve bu Anlaşma'nın Ek Protokolü'nde yer alan hükümleri hâlâ uygulamaya koymamış olduğundan,
1. Türk vatandaşlarını ve Türk sivil toplumunu, Türkiye'nin daha fazla demokratikleşmesini desteklemelerinden ve açık ve çoğulcu bir topluma bağlılıklarından dolayı takdir eder ve bu bağlamda AB kurumlarına ve üye devletlere, aday ülkelere yönelik AB genişleme politikası araçlarının tamamını en iyi şekilde kullanmaları çağrısında bulunur;
 2. Türkiye'nin reformlar konusunda yavaş ilerlediğini kaydeder ve Türk Hükümetinin Kopenhag Kriterlerini yerine getirmek amacıyla ve Türkiye'nin kendi çağdaşlaşması için kapsamlı reformlar gerçekleştirme konusunda taahhütte bulunduğunu hatırlatır; Hükümete bu yöndeki çabalarını arttırma çağrısında bulunur;
 3. Siyasi partiler arasında süregelen sürtüşmeden ve Hükümet ile muhalefetin kilit reformlarda uzlaşmaya yönelik çalışma konusundaki isteksizliklerinden endişe duyar; tüm siyasi aktörler, Hükümet ve muhalefet, devlet kurumlarındaki siyasi çoğulculuğun artırılması ve devletin ve toplumun çağdaşlaşmasının ve demokratikleşmesinin geliştirilmesi amacıyla birlikte çalışmaya davet eder; tüm muhalefet güçlerine reform sürecinde yapıcı bir şekilde yer alma çağrısında bulunur;
 4. Yürütme, yasama ve yargı işlevleri arasında denge sağlayan güçler ayrılığı ilkesine, başta ifade ve basın özgürlüğü olmak üzere, insan hakları ve temel özgürlüklere saygıya ve demokratik bir toplumun çoğulculuğunu tam olarak yansıtan katılımcı bir siyasi kültüre dayanması gereken çağdaş bir demokratik devletin yönetimindeki güçler dengesi sisteminin önemli rolüne işaret eder;
 5. Hükümet politikalarının demokratik denetime tabi olmasını sağlayarak, partiler arasındaki mutabakat temelinde, güçler dengesi sisteminin güçlendirilmesine önemli katkıda bulunması ve çağdaşlaşmaya yönelik reformları aktif ve yapıcı bir şekilde desteklemesi gereken bir kurum olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) rolünün altını çizer;
 6. Anayasa değişikliklerinin kabul edilmesini doğru yönde atılmış bir adım olarak memnuniyetle karşılar ve bu değişiklikleri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)



standartlarının ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadının tam olarak gözetilmesi suretiyle düzgün bir şekilde uygulamaya davet eder; ancak, aynı zamanda Türkiye’yi, özünde insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunması suretiyle tam anlamıyla gerçek bir çoğulcu demokrasiye dönüştürecek genel bir anayasa reformuna duyulan acil ihtiyacın altını çizer; Hükümetin ve muhalefetin böyle bir reform yapılması konusunda hazır oldukları yönündeki beyanlarını memnuniyetle karşılar ve Hükümete, sivil toplumun yanı sıra tüm siyasi partilerin anayasa sürecinin tamamına yakından dâhil olmalarını sağlaması yönünde çağrıda bulunur; kabul edilmiş olan Anayasa reform paketinin uygulanması çağrısında bulunur; Venedik Komisyonu’nun da bu sürece katılmaya davet edilmesini tavsiye eder;

7. Hükümetin, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü, azınlıkların ve kültürel hakların korunması alanlarında bir dizi sembolik ve iyi niyetli jestini ve bazı somut adımlarını memnuniyetle karşılar; ancak, azınlık haklarının tam olarak tanınması amacıyla sistematik iyileştirmelerin gerektiği konusunda ısrar eder; Hükümeti özellikle, demokratik açılım sürecine yeni bir ivme kazandırmaya teşvik eder ve muhalefete yapıcı bir şekilde bu süreci desteklemesi ve bu süreçte yer alması çağrısında bulunur;

Kopenhag kriterlerinin yerine getirilmesi

8. Basın özgürlüğü konusunda kötüye gidişten ve internet de dâhil olmak üzere, Türk mediasındaki bazı sansür eylemlerinden ve artan oto sansürden kaygı duyar; Türk Hükümetine basın özgürlüğü ilkelerini gözetme çağrısında bulunur; bağımsız bir basının demokratik bir toplum için vazgeçilmez önem taşıdığını vurgular ve bu bağlamda basın özgürlüğünün korunmasında ve güçlendirilmesinde ve bu suretle herkes için serbest bir tartışma ortamının güvence altına alınması ve güçler dengesi sisteminin düzgün işleyişine katkı sağlanmasında, yargının temel rolüne dikkat çeker; özellikle bağımsızlık, sermayenin yapısı ve idari kontrol konularını ele alan yeni bir medya kanununun kabul edilmesi gereğinin altını çizer; Nedim Şener, Ahmet Şık ve polis baskısı veya adli baskıya maruz kalan diğer gazetecilerin davalarını yakından izleme kararı alır;
9. Yabancı kuruluşların Türk medya şirketlerinde yasal olarak sahip olabilecekleri sermaye payının yükseltilmesi (% 25’ten % 50’ye) gibi çeşitli olumlu gelişmeler getiren yeni Radyo ve Televizyon Kanunu’nu memnuniyetle karşılar, ancak, yayın hizmetlerinin bir mahkeme emri veya hâkim kararı olmaksızın milli güvenlik gerekçesiyle durdurulabilmesine ilişkin olarak duyduğu kaygıyı dile getirir; insan hakları ihlalleriyle ilgili bilgileri paylaşan veya kamu yararına diğer konuları gündeme getiren gazeteciler aleyhinde, özellikle Türk Ceza Kanunu’nun soruşturmaya ilişkin “gizliliğin ihlali” başlıklı 285. maddesi ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” başlıklı 288. maddesi kapsamında cezai tahkikat başlatılması yönündeki uygulamayı endişeyle kaydeder; fikirlerin cezalandırılmasının Türkiye’de insan haklarının korunmasının önündeki temel engel olduğu kanısındadır ve ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüklerinin orantısız biçimde kısıtlanmasını kınar; Türkiye’yi, ilgili mevzuatını değiştirmek ve polisi ve yargı mensuplarını eğitmek suretiyle, bu alandaki uluslararası insan hakları yükümlülüklerini kesin olarak yerine getirmeye davet eder;



10. Türk Ceza Kanunu'nun 301, 318, 220(6) ve 314(2). maddeleri ile Terörle Mücadele Kanunu'nun 7(2) maddesi ve 25 Temmuz 1951 tarihli ve 5816 sayılı Kanun hükümleri gibi bir dizi yasal hükmün, Hükümet açıklamalarının ve savcı işlemlerinin ifade özgürlüğünü kısıtlamaya devam etmesini kınar; Hükümete, ifade özgürlüğüne ilişkin yasal çerçeveyi gözden geçirmeyi tamamlaması ve bu yasal çerçeveyi AİHS ve AİHM içtihadı ile gecikmesizin uyumlu hale getirmesi için yaptığı çağrıyı yineler; bu bağlamda, ifade özgürlüğünü kısıtlamak üzere sıklıkla başvurulmuş kanunlara ilişkin olarak savcılara yönelik açıklayıcı bir rehber çıkarılması gereğini Türk Hükümetine yeniden ifade eder; internet sitelerinin birçok kez ve orantısız biçimde kapatılmasını kınar ve Hükümetten, ifade özgürlüğünün veya vatandaşların bilgiye erişim hakkının artık kısıtlanmamasını sağlamak üzere internet konusundaki 5651 sayılı Kanun'da değişiklik çalışmaları yapmasını talep eder;
11. Hükümeti, Türk Anayasası'nın 33 ve 34. maddelerinde düzenlenen toplanma özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü haklarını gözetmeye davet eder; bu bağlamda, 2010 yılının Aralık ayında, Ankara Üniversitesi'nde gerçekleştirilen öğrenci gösterileri sırasında polisin sert müdahalesini esefle kınar;
12. Türkiye'de Roman hakları konusuna giderek daha fazla önem verildiğini ve hem Hükümet hem de muhalefet partilerinin bu konuyla siyasi olarak yakından ilgilendiklerini kabul eder; Hükümete, Roman vatandaşlara yönelik konut planı uygulamasını, özellikle planın metodolojisi ve sürdürülebilirliği bakımından dikkatli bir şekilde takip etmesini ve gözden geçirmesini tavsiye eder; Hükümet, ülke dâhilindeki Romanlarla ilgili her türlü içerme eylemi çerçevesinde, etkin içerme gerçekleştirmeye ve Roman topluluklarıyla kayda değer istişarelerde bulunmaya teşvik eder;
13. Yargı alanında gerçekleştirilen reformları takdir eder ve yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının çoğulcu demokratik toplumun işleyişinde kilit rol oynadığı görüşünü yineler; Türkiye'de, yargı alanındaki düzenlemelerde adil ve zamanında yargılama hakkını sağlama konusunda henüz yeterli düzeyde bir ilerleme kaydedilmemesinden kaygı duyar; Hükümetten, Avrupa standartlarına uygun olarak, yargı ve yürütme arasındaki güçler ayrılığını ve yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını gözetmek suretiyle, bu alanda yapılan anayasa değişikliklerini uygulamasını talep eder;
14. Ancak, bu bağlamda Yargıtay'ın, Avrupa standartlarını açıkça ihlal ederek, Ceza Muhakemesi Kanunu'na ilişkin olarak, yargılama öncesi tutukluluk süresini 10 yıla kadar uzatan yorumundan kaygı duyar; TBMM'ye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadına uygun olarak, söz konusu Kanun'un değiştirilmesi çağrısında bulunur; ayrıca, özellikle hukuk sisteminde bölge adliye mahkemeleri kurarak ve temyiz mahkemelerinin kapasitesini artırarak, AİHS'nin makul bir sürede adil yargılamaya ilişkin 6. maddesi kapsamındaki taahhütlerine titizlikle uyması konusunda Türkiye'nin yükümlülüklerine dikkat çeker;
15. AİHM'nin 14 Eylül 2010 tarihli *Türkiye/Dink* davasına ilişkin kararını memnuniyetle karşılar; bu bağlamda, Türk makamlarına, ifade özgürlüğünün korunması için gerekli



tedbirleri uygulamaya koyarak, kararın sonuçlarını tam olarak desteklemeleri çağrısında bulunur; Ermeni gazeteci Hrant Dink cinayeti davasında, Türk kamu makamlarının öne sürdüğü, gerçek azmettiricilerin ortaya çıkarılmasına engel teşkil eden zorluklardan kaygı duyar;

16. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kurulmasını sağlayan son anayasa değişikliğini memnuniyetle karşılar, Hükümeti, bu yeni Kuruma, herkes tarafından saygı duyulan bir kişinin demokratik atama usulü uyarınca getirilmesini sağlayacak Kanunu hazırlamaya ve TBMM'yi de bu Kanunu kabul etmeye davet eder; ulusal bir İnsan Hakları Kurumu'nun kurulması önerisini memnuniyetle karşılar ve TBMM'nin "Paris İlkeleri" uyarınca sivil topluma danışmasını ve bu yeni Kurum'un bağımsız olması konusunda yeterli güvenceyi vermesini talep eder;
17. Sivil-asker ilişkilerinde sağlanan ilerlemeyi, özellikle askeri mahkemelerin yargılama yetkisinin sınırlandırılmasıyla kaydedilen sivil denetimdeki artışı, Yüksek Askeri Şura kararlarının yargı denetimine açılmasını ve yüksek rütbeli subayların sivil mahkemelerde yargılanması konusunda yapılan düzenlemeleri övgüyle karşılar; sivil denetimin tam olarak sağlanması için bu ilerlemenin devam ettirilmesi gerektiğini kaydeder ve TBMM'ye savunma bütçesinin tam denetimi de dâhil olmak üzere, güvenlik güçleri üzerinde Meclis denetiminin sağlanmasında etken olması çağrısında bulunur;
18. Ergenekon ve Balyoz davaları gibi iddia edilen darbe planları soruşturmalarının Türkiye'deki demokratik kurumların ve yargının güçlü ve düzgün, bağımsız ve şeffaf işleyişini göstermesi gerektiğinin altını çizer; gereğinden uzun süren yargılama öncesi gözaltı süreleri ile ilgili kaygı duyar ve tüm şüphelilerin etkili yargısal güvenceye sahip olması gerektiğini vurgular; bu soruşturmalarda ilerleme kaydedilmemiş olmasından kaygı duyar ve Nedim Şener ve Ahmet Şık gibi tanınmış gazetecilerin gözaltına alınmalarının, demokrasiyi güçlendirmek yerine, yargılamanın inandırıcılığını zedeleyebileceğini kaydeder;
19. Son Anayasa reformunun bir parçası olarak önerilen siyasi partilerin kapatılması ile ilgili değişiklikler konusunda TBMM'de çoğunluğun sağlanamamış olmasından üzüntü duyar ve tüm siyasi partileri ilgili mevzuatı Venedik Komisyonu'nun görüşü ile uyumlu hale getirmeye davet eder;
20. %10'luk seçim barajını düşüren, böylelikle parti çoğulculuğunu güçlendiren ve Türk toplumunun çoğulculuğunu daha iyi yansıtan bir seçim sistemi reformu yapılması yönünde önceki ilke kararlarında yapmış olduğu çağrısı yineler; özellikle, 2010 yılında bu alanda hiçbir reformun yapılmamış olmasını kınar; parti içi demokrasinin güçlendirilmesi ve daha açık bir siyasi sistemin teşvik edilmesi amacıyla siyasi partilerin finanse edilmesi ve seçim harcamaları ile ilgili kuralların kapsamlı bir biçimde gözden geçirilmesi hususunda çağrıda bulunur; siyasi partileri, iç demokrasilerini güçlendirmeleri ve milletvekillerini seçmenlerine karşı daha hesap verebilir hale getirmeleri hususunda teşvik eder;
21. Yolsuzluk ile ilgili suçlar bakımından, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının sınırlandırılmasına yönelik hiçbir ilerleme kaydedilmemiş olmasından üzüntü duyar ve aynı



- zamanda, TBMM’de şiddet içermeyen görüşlerin ifade edilmesinde yeterli korumamın sağlanması konusundaki kaygısını kaydeder; bu bağlamda, Hükümeti ve TBMM’yi, milletvekillerinin dokunulmazlıkları sistemine yönelik uygun bir reform konusunda mutabakat sağlamaya davet eder;
22. Türkiye’nin hali hazırdaki Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi başkanlığını göz önünde bulundurur ve Türkiye’yi Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesi’ni imzalaması ve onaylaması ve AİHS’ye ek tüm protokolleri onaylaması suretiyle Avrupa Konseyi’nin değerlerine olan bağlılığını göstermesi için teşvik eder;
23. BM İşkenceyi Önleme Sözleşmesi İhtiyari Protokolü’nün TBMM tarafından onaylanmasını memnuniyetle karşılar ve Türkiye’yi, bu Sözleşme hükümlerini, gecikmesizin ve İşkenceyi ve diğer Acımasız, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezayı Önleme Alt Komitesi ile yakın işbirliği halinde uygulamaya davet eder;
24. Hükümetin, Rum, Ermeni, Süryani ve diğer Hıristiyan topluluklarının yanı sıra, Aleviler de dâhil olmak üzere, dini topluluklarla sürmekte olan diyalogunu destekler; ancak, bu toplulukların işleyişlerine, özellikle tüzel kişiliğe sahip olabilmeleri, ibadet yerleri açabilmeleri ve işletebilmeleri, din adamlarına eğitim verebilmeleri ve Vakıflar Kanunu’nda ele alınmayan mülkiyet ile ilgili sorunlarını çözebilmeleriyle ilgili olarak, hukuki çerçevede sınırlı ilerleme kaydedilmesinden üzüntü duyar; mevcut gecikmeleri ve usule ilişkin sorunları dikkate alarak bahsi geçen dini toplulukların AİHM içtihadına ve AİHS’ye uygun olarak gereğinden fazla kısıtlama olmaksızın faaliyet göstermelerine imkân vermesi gereken Vakıflar Kanunu’nun uygulamasına ilişkin etkili ve sürekli çaba harcanması yönünde çağrıda bulunur; Hükümeti, Türk toplumundaki vicdan özgürlüğüne ve dini çoğulculuğa verdiği desteği artırmaya davet eder;
25. Bu bağlamda Hükümeti, mevzuatta değişiklikler yapmak ve bu mevzuatın belediyeler de dâhil olmak üzere, kamu idaresinin her kademesinde düzgün bir şekilde uygulanmasını sağlamak suretiyle, söz konusu hususları sistematik olarak ele almaya davet eder; ayrıca, Venedik Komisyonu tarafından 2010 yılı bahar aylarında kabul edilen, dini toplulukların tüzel kişiliklerine ve Ortodoks Patrikhanesi’nin “Ekümenik” unvanına ilişkin tavsiyelere dikkat çeker; Büyükada Rum Yetimhanesi’nin, “Ekümenik” Patrikhane’ye devredilmesine ilişkin AİHM’nin kararına uygun olarak “Vakıflar Meclisi” tarafından alınan son kararı ve Patrikhane ve Sen Sinod’un çalışmalarını kolaylaştırmak için bazı Rum Ortodoks din adamlarına Türk vatandaşlığı verilmesini memnuniyetle karşılar; Trabzon’daki Sümela Manastırı’nda ve Van’ın Akdamar Adası’ndaki kilisede yapılan dini ayinleri memnuniyetle karşılar; Mor Gabriel Süryani Ortodoks Manastırı’nın civarındaki köyler ve Hazine Müsteşarlığı ile yaşanan arazi anlaşmazlığı konusunda söz konusu Manastır aleyhindeki Yargıtay kararını üzüntüyle karşılar; Heybeliada Ruhban Okulu’nun yeniden açılmasına ilişkin olarak, Hükümetin yaptığı açıklamaları en kısa sürede eyleme geçirmesi ve Hıristiyan din adamlarının engellenmeksizin eğitim almalarına yönelik tedbir alınması yönündeki beklentilerini yineler; Hükümeti, okullarda, Türk toplumunun dini çoğulculuğunu yansıtmaya gereken eğitim materyalleri konusunda dikkatli davranmaya ve tarafsız öğrenme materyallerinin kullanılması gerektiğini göz önünde tutmaya davet eder;



26. AB'nin terör örgütleri listesinde yer alan PKK ve Türkiye topraklarında faaliyet gösteren diğer terörist gruplar tarafından gerçekleştirilen ve devam etmekte olan terör eylemlerini şiddetle kınar; Türkiye'yi, AB'yi ve üye ülkeleri, terörle mücadele konusundaki işbirliğini terörle mücadele koordinatörü ve Europol ile yakın koordinasyon halinde ve uluslararası insan hakları hukukuna tam olarak riayet etmek suretiyle yoğunlaştırmaları için teşvik eder;
27. Özellikle yasaların, Kürtçe'nin siyasal ve kamusal hayatta ve eğitim hayatında kullanımını mümkün kılacak şekilde tutarlı bir biçimde yorumlanmasını sağlamak, terörle mücadele mevzuatında suistimali veya geniş kapsamlı yorumları engellemek amacıyla değişiklik yapmak, ifade özgürlüğü ile toplanma ve örgütlenme özgürlüklerini teminat altına almak, özellikle uzun süren çatışmalar sonucunda yerlerinden olmuş kişilerin sorunlarını etkili bir şekilde ele almak ve ülkenin güney doğu bölgesindeki sosyo-ekonomik durumu daha da iyileştirmek suretiyle barışçıl bir çözüme ulaşmak üzere, Kürt meselesini daha kapsamlı bir şekilde ele almak için, Hükümeti, demokratik açılım çerçevesinde çabalarını canlandırmaya davet eder; bu bağlamda, yasal siyasi faaliyetlere bir müdahale niteliği taşıyan, aralarında seçilmiş sekiz belediye başkanının da bulunduğu 151 Kürt siyasi eylemcinin Diyarbakır'da devam etmekte olan davaları konusundaki endişelerini ifade eder;
28. Anayasa değişikliği paketiyle kadın haklarını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini güvence altına alan hukuki çerçevenin güçlendirilmesini memnuniyetle karşılar; işgücüne katılım oranının, yüksek eğitim düzeyine sahip kadınlar arasında bile düşmesinden endişe duyar; Hükümeti, iş çevrelerini ve sivil toplumu kadınların okuryazar olmamalarıyla mücadele etmek, kız çocuklarının orta öğretime devam etmelerini etkin bir biçimde teşvik etmek ve çocuk bakım olanakları sağlamak gibi geniş kapsamlı tedbirler almaya, kadınlar arasındaki yoksulluğun giderilmesine ve kadınların topluma entegre olmalarını ve işgücü piyasasında yer almalarını artırmaya davet eder; ayrıca kadınların, iş yaşamının, kamu sektörünün ve siyasetin her düzeyinde kayda değer biçimde yer almalarını sağlamak amacıyla, kadınlara kota ayrıcalığı sisteminin getirilmesini teşvik eder; özellikle siyasi partileri, kadınların siyasete etkin katılımının güçlendirilmesi için, yaklaşmakta olan seçimlerden istifade etmeye çağırır;
29. Sözde namus cinayetleri ve zorla yapılan evlilikler de dâhil olmak üzere, aile içi şiddet oranının yüksek olmaya devam etmesinden derin üzüntü duyar; bu bağlamda, bu sorunlara görünürlük kazandıran kadın hareketleri girişimlerini memnuniyetle karşılar ve özellikle 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanmasını ve bu Kanun'un polis ve yargı mensupları tarafından uygulamaya geçirilmesini izlemek, nüfusu 50.000'in üzerinde olan belediyelerin, tehlike altındaki kadın ve çocuklar için yeterli sayıda sığınma evleri açmalarını zorunlu hâle getirmek ve bu zorunluluğun tam olarak yerine getirilip getirilmediğini etkili bir biçimde takip etmek, sığınma merkezlerinden ayrılan kadın ve çocuklara gerekli psikolojik, adli ve tıbbi desteğin sağlanması ve topluma yeniden entegre olmalarını kolaylaştırmak amacıyla, bu kişilere takip desteği sağlayan bir sistem oluşturmak suretiyle, Hükümeti önleyici çabalarını her düzeyde artırmaya davet eder; Hükümeti, belediyelerin bu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetleyen, yeterli ve etkili bir sistem kurmaya davet eder; yargıyı, kadınlar ve çocuklara, sözde namus suçlarıyla mücadele edenlere yönelik şiddetin, tutarlı ve uygun biçimde cezalandırılmasını sağlamaya davet eder;



30. Hükümeti, cinsiyet, ırk ya da etnik köken, din ya da inanç, engellilik, yaş ya da cinsel tercih ayrımı yapılmaksızın, eşitliğin Türk hukukunda güvence altına alınmasını ve bu yöndeki mevzuatın etkili biçimde uygulanmasını sağlamaya davet eder. Lezbiyen, eşcinsel, biseksüel, travesti ve transseksüel (LGBT) dernekleri aleyhinde açılan davaları kınar, ancak, söz konusu davaların mahkeme tarafından reddedilmiş olmasını memnuniyetle karşılar; bununla birlikte, cinsel tercihler ve cinsel kimlik temelinde ayrımcılıkla mücadele tedbirleri hakkında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin üye ülkelere yönelik olarak aldığı Tavsiye Kararı'nda öngörüldüğü gibi, homofobi ve cinsel tercihler temelinde yapılan ayrımcılığa karşı mücadele edilmesi konusunda daha fazla tedbir alınması gerektiğine dikkat çeker; Türk Hükümetini, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin eşcinselliği "psikoseksüel" bir hastalık olarak sınıflandırmaya son vermesi için telkinde bulunmaya davet eder; Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu Kanun Tasarısı'nın, cinsiyet ve cinsel tercihler konuları da dâhil olmak üzere, AB standartlarıyla uyumlu hale getirilmesini talep eder; ulusal ve yerel makamları, cinsiyet değiştirmiş seks işçileri de dâhil olmak üzere, cinsiyet değiştiren kişilere yönelik süregelen cinayetleri sona erdirmeye davet eder;
31. Türkiye'nin, uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülükleri doğrultusunda, askerlik hizmetine bir alternatif olarak, süresi açısından caydırıcı olmayan ve kişinin özgür isteğine dayanan, sivil veya sosyal hizmet verilmesini öngören mevzuat çıkarması gerektiğine inanır; Hükümetten, vicdani retçilerin askerlik hizmetini yerine getirmeyi reddetmeleri nedeniyle, adli soruşturma başlatılmasına son verilmesi için mevzuatta değişiklik yapmak suretiyle, AİHM'nin *Ülke/ Türkiye* davasında verdiği kararın tam olarak uygulanmasının sağlanmasını talep eder; Hükümetten, vicdani retçilerin askeri cezaevinde gözaltına alındıklarında, kötü muamele gördüklerine dair iddialarının soruşturulmasını ve gelecekte böyle suiistimallerin engellenmesi amacıyla tedbir alınmasını talep eder;
32. İnsan hakları savunucularının etkili bir biçimde korunmasının önemini altını çizer; insan hakları savunucularına karşı devam etmekte olan davalar ve süren adli takibatlar konusunda duyduğu kaygıyı ifade eder ve üç beraat kararına karşın 12 yıldır devam etmekte olan Pınar Selek davasına özellikle dikkat çeker; Komisyon'a, Pınar Selek davasını ve benzer tüm davaları yakından takip etmesi ve sistematik olarak bu duruşmalara katılması çağrısında bulunur;
33. Başlıca siyasi partileri, üniversitelerdeki turban yasağını, Türk toplumunda yarattığı kutuplaşmanın giderilmesi amacıyla, çözüme kavuşturmaya davet eder; bu çözümün, kadınların özgür tercihleri temelinde olmasını ister;
34. Türk Hükümetine, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin (AKPM) 1625 sayılı Kararını takiben, bugüne kadar gelişme olmaması nedeniyle, Gökçeada ve Bozcaada'nın çift-kültürlü yapılarının korunmasına ilişkin politikaların izlenmesi ve özellikle Rum azınlığın eğitim ve mülkiyet hakları konusunda karşılaştığı sorunların ele alınması yönünde yaptığı çağrıyla önemle yineler;

Sosyal uyumun ve refahın geliştirilmesi



35. Türk ekonomisinin küresel ekonomik kriz karşısındaki dayanıklılığını övgüyle karşılar; bu ekonomik canlanmanın, halen çok düşük olan ve % 50'ye ancak ulaşan, işgücü katılım ve istihdam oranlarının artırılması ve aşamalı bir sosyal içerme sürecinin başlatılması bakımından eşsiz bir fırsat olduğunu vurgular; Hükümetin ve sosyal tarafların ortak sorumluluğuna dikkat çeker ve sosyal yönelimli pazar ekonomisinin daha da sağlamlaştırılması amacıyla Hükümeti ve sosyal tarafları, aralarındaki işbirliğini yoğunlaştırmaya teşvik eder;
36. Türk Hükümetinden ve AB üyesi devletlerin hükümetlerinden, Türk kökenli AB vatandaşlarının AB'de yerleşik oldukları ülke toplumlarına entegrasyonlarını, toplumlarımızın geleceği açısından bir tehdit değil, bir fırsat olarak görmelerini ve tanıtmalarını ister;
37. AB'nin ve Türkiye'nin ekonomilerinin birbirine bağımlı olduğunu kaydeder ve Türkiye'nin AB pazarına entegrasyonu arttıkça, bu durumun hem AB'de, hem de Türkiye'de refahı artırma potansiyeline işaret eder;
38. Sosyal diyalog ve sendikal haklar alanındaki anayasa değişikliklerini memnuniyetle karşılar; ancak, bunların yanı sıra, henüz kabul edilmemiş olan, sendikalarla ilgili mevzuat da dâhil olmak üzere, hukuki çerçevenin AB ve ILO standartları ile uyumlaştırılması gerektiğinin üzerinde durur; Ekonomik ve Sosyal Konsey'de yer alan tüm tarafları, bu hedefe ulaşmak için taahhütlerini ve aralarındaki işbirliğini güçlendirmeye teşvik eder;
39. Türkiye'deki bölgeler arası ve kırsal ve kentsel alanlar arasındaki uyumun güçlendirilmesi ihtiyacını yineler; bu bağlamda eğitimin önemli rolünü ve eğitim kalitesi ile okula kayıt oranlarındaki kalıcı ve somut bölgesel farklılıkların giderilmesi gerekliliğini vurgular;
40. Türk Hükümetini, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında, çevreyi ve pek çok yerin eşsiz tabiatını tahrip etmeye yönelik tehdit oluşturan yeni su ve enerji altyapı planlarının sürdürülebilirliğini ve çevresel sonuçlarını tüm yönleriyle ele almaya ve özellikle projenin komşu Irak üzerindeki etkilerini dikkate almaya çağırır; kültürel ve arkeolojik mirasın Avrupa standartlarıyla tam uyum içinde korunması ve tabiatın korunmasında sorumlulukların açık bir şekilde yürütme gücüne verilmesi amacıyla, Tabiat ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısında değişiklik yapılması gereğini özellikle vurgular; Hükümete karbon emisyonunun artışıyla mücadele için somut eylem planlarıyla desteklenmiş daha kararlı bir politika benimsemesi yönünde çağrıda bulunur;

İyi komşuluk ilişkilerinin kurulması

41. Türk Hükümetini ve ilgili tarafları, Kıbrıs meselesine ilişkin sürdürülmekte olan görüşmeleri aktif bir biçimde desteklemeye ve meselenin kapsamlı bir çözüme kavuşturulmasına somut katkıda bulunmaya davet eder; Hükümete, askeri güçlerini Kıbrıs'tan derhal çekmeye başlamak suretiyle, görüşmeleri kolaylaştıracak uygun bir ortam oluşturma çağrısında bulunur; Kıbrıs'taki her iki toplumdaki, – BM Güvenlik Konseyi'nin başta 550(1984) sayılı Kararı olmak üzere, konuyla ilgili kararlarına ve AB'nin dayandığı ilkelere uygun olarak- Kıbrıslı vatandaşların, AB'nin ve Türkiye'nin çıkarları



- doğrultusunda, meselenin sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulması amacıyla, görüşmelerde hâlihazırda kaydedilmiş ilerlemeden faydalanmaları için, BM Genel Sekreteri'nin talebi yönünde yoğun bir şekilde çalışmalarını ister;
42. Türkiye'yi, özellikle Kıbrıs'taki Kayıp Kişiler Komitesi'nin askeri bölgelere ve arşivlere erişimini kolaylaştırarak, Komite'ye verdiği desteği artırmaya ve insani boyutu olan bu konuda AIHM'nin tespitleri uyarınca uygun tüm tedbirleri almaya teşvik eder;
 43. Türkiye'ye ve KKTC makamlarına, adanın demografik dengesini değiştireceğinden ve vatandaşların gelecekte, ortak geçmişlerine dayanan ortak bir devlet kurmalarına yönelik inancını zedeleyeceğinden, Türk vatandaşlarının adada yeni yerleşimlerden kaçınmaları için çağrıda bulunur; Türkiye'ye, Türk vatandaşlarının adada yerleşimi konusunu Cenevre Sözleşmesi ve uluslararası hukuk ilkeleri uyarınca ele alması için çağrıda bulunur;
 44. Türkiye ve Ermenistan'ı, protokolleri ön koşul koymaksızın onaylamaya ve sınırı açmaya davet eder; Türkiye'ye güven artırıcı tedbirlerin güçlendirilmesi için bölgedeki ağırlığını kullanma çağrısında bulunur;
 45. Türkiye ve Yunanistan arasındaki ikili ilişkilerin geliştirilmesi yolunda kaydedilen yoğun çabaları not eder; ancak, Yunanistan'a yönelik olarak TBMM tarafından deklare edilen savaş sebebi (*casus belli*) tehdidinin henüz geri çekilmemiş olmasını üzüntüyle karşılar; Türk Hükümetinden, Yunan hava sahasına yönelik olarak sürdürülen ihlali ve Türk askeri uçaklarının Yunan adaları üzerindeki uçuşlarını sona erdirmesini bekler;
 46. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin, AB, 27 üye ülke ve diğer tüm aday ülkeler tarafından imzalanarak AB müktesebatının bir parçası olduğunu vurgular; bu bağlamda Türk Hükümetine, söz konusu Sözleşme'yi gecikmeksizin imzalama ve onaylama çağrısında bulunur;
 47. Kürt Bölgesel Yönetimi de dâhil olmak üzere, Türkiye ve Irak arasındaki ilişkilerin derinleştirilmesini takdir eder ve özellikle, Türkiye'nin Irak'ın istikrarlı hale gelmesi yönündeki katkılarına dikkat çeker; Türk Hükümeti tarafından ilan edilen hidroelektrik baraj projesinin olumsuz etkileriyle mücadele etmek üzere, Türkiye'yi, Irak Hükümeti ve diğer komşularıyla işbirliği yaparak, tedbirler geliştirmeye davet eder;

AB-Türkiye işbirliğinin ilerletilmesi

48. Müzakere sürecini etkilemeye devam eden, Türkiye-AT Ortaklık Anlaşması'nın Ek Protokolü'nün Türkiye tarafından uygulanmamasını kınar ve Türk Hükümetine Protokolü tam olarak uygulama çağrısında bulunur;
49. Türkiye tarafından enerji faslında kaydedilen ilerlemeleri dikkate alır ve Konsey'i bir kez daha bu faslı gecikmeksizin müzakereye açmaya davet eder; Türk Hükümetine, Enerji Topluluğu Antlaşması'na katılmaya yönelik müzakerelerdeki çabalarını artırma çağrısında bulunur; AB'nin enerji güvenliği açısından önem taşıyan Hükümetlerarası Nabucco Anlaşması'nın onaylanmasını ve Türkiye-Yunanistan-İtalya doğal gaz boru hattı



enterkonnektörünün (ITGI) işleyişi için Mutabakat Zaptı imzalanmasını memnuniyetle karşılar;

50. 30 Haziran 2010 tarihinde açılan Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası faslında müzakerelerin sürdürülmesini memnuniyetle karşılar; İşletme ve Sanayi Politikası ile Trans-Avrupa Ağları gibi bazı fasılların kapatılması yönünde Türkiye tarafından gerekli adımların atılmasını teşvik eder;
51. Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın müzakerelerinin sona ermesini memnuniyetle karşılar ve Türk Hükümetine, bu Anlaşma yürürlüğe girene kadar, mevcut ikili anlaşmaların tam olarak uygulanmasını sağlama çağrısında bulunur; özellikle, Türkiye üzerinden AB topraklarına giren yasa dışı göçmenlerin yüzdesi göz önüne alındığında, göç yönetimi ve sınır kontrolleri konularında, AB ve Türkiye arasındaki işbirliğinin yoğunlaştırılmasının önemini altını çizer; iltica alanındaki üç kanun tasarısı hakkında sivil toplum ile istişarede bulunulmasını memnuniyetle karşılar ve Hükümeti, bu kanunları gecikmeksizin TBMM'ye sunmaya davet eder; Geri Kabul Anlaşması yürürlüğe girer girmez, hareketliliğe ilişkin gerekli bir adım olarak, Konsey'in, başta AB'ye seyahat eden iş adamları ve öğrencilerin giriş koşulları olmak üzere, bir vize diyalogu başlatılması konusunda Komisyon'u yetkilendirmesinin uygun olacağı kanısındadır;
52. Türkiye'nin, bölgesel bir aktör olarak rolünü güçlendirmeyi amaçlayan ve gittikçe etkinleşen dış politikasını dikkate alır; Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı/ AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ni bu konuyu tam anlamıyla dikkate almaya ve amaçların koordinasyonu ve AB menfaatlerinin uygun bir şekilde desteklenmesi için Türkiye ile yakın ilişkiler kurmaya davet eder; Türk Hükümetine, AB ile olan dış politika koordinasyonunu artırması çağrısında bulunur; son zamanlarda dile getirilen Türkiye'nin komşularıyla "sıfır sorun" politikasını ilke olarak memnuniyetle karşılar, ancak, Türkiye'nin Avrupa'nın ortak değerlerine ve menfaatlerine olan açık bağlılığını sürdürmesi gerektiğine dikkat çeker; Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı/ AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ne karşılıklı menfaatlere ilişkin dış politika konularında Türkiye ile var olan diyalogu yoğunlaştırması çağrısında bulunur; nüfusunun büyük bir bölümü Müslüman olan, laik bir demokrasi olarak Türkiye'nin, Arap dünyasındaki pek çok kişiye ilham kaynağı olduğunu göz önünde tutarak, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da demokratikleşmeyi ve gelişmeyi desteklemek için sarf edilen uyumlu çabaları destekler;
53. Karadeniz'in AB için stratejik önemini vurgular; Türkiye'nin bu bölgede önemli bir ortak olduğuna inanır ve Türkiye'yi, son zamanlarda oluşturulan AB'nin Karadeniz stratejisi de dâhil olmak üzere, AB politikalarının ve eylemlerinin bölgede uygulanmasını aktif bir şekilde desteklemeye ve katılmaya davet eder;
54. Türk Hükümetini, uluslararası toplumun İran'ın nükleer silahlara sahip olmasını engelleme yönünde gösterdiği çabalara tam olarak destek vermeye davet eder ve Türkiye'nin, BM Güvenlik Konseyi'nin ilgili kararı aleyhinde oy kullanmasını kınar; Türkiye'nin, çabalarını AB ile koordine ederek, İran'ın demokratikleşmesine ve İran'da insan haklarının güçlendirilmesine katkıda bulunabileceği görüşündedir;



55. Türkiye'nin Orta Doğu barış sürecinde diyalogun artırılmasında ve Lübnan'da istikrarın sağlanmasına katkıda bulunulmasında önemli bir rol oynadığı kanısındadır ve Türkiye'yi İsrail ile olan sıkı ilişkilerini canlandırmaya, yapıcı arabuluculuğunu sürdürmeye ve özellikle, Filistin yönetiminin güçlendirilmesine katkıda bulunmaya davet eder;
56. Türkiye'nin, Afganistan'da ve Balkanlar'daki transatlantik ortaklarının çabalarını destekleyen yapıcı ilişkilerini takdir eder; ancak, "Berlin +" düzenlemelerinin ötesine geçen NATO-AB stratejik işbirliğinin, Türkiye'nin itirazları nedeniyle bloke olmasından üzüntü duyar;
57. Türk Hükümetine, Türkiye'nin çok taraflı küresel sisteme katkısını ve bu sistemle ilişkisini daha fazla artıracak olan Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nü imzalayarak onaylaması yönünde çağrıda bulunur;
58. Avrupa Sayıştay'ının 16/2009 sayılı Özel Raporu'nda önerildiği üzere, katılım kriterlerine uygun olarak hedefleri ve projeleri önceliklendirmek amacıyla, Komisyon tarafından Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'nın (IPA) uygulanmasına ilişkin 2009 yıllık raporunda önerilen kararları ve iyileştirmeleri dikkate alır; birçok yeni projenin gündemde olduğunu göz önünde tutarak, IPA uygulamasının kapsamlı bir şekilde izlenmesinin arz ettiği önemi vurgular;
59. Bu İlke Kararının, Konsey'e, Komisyon'a, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanına, üye devletlerin hükümet ve parlamentolarına ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümet ve Parlamentosuna bildirilmesi için Başkanı görevlendirir